

A Balaton panasza

Az EP-választások a Balaton-parti településeken

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

2024 augusztus

- A Balaton az elmúlt évtized egyik legnépszerűbb pontja a városokból kiköltözni kívánó középosztály számára, de a kormánypártokkal összefonódó gazdasági elit is meglátta a lehetőséget a tó környezetében
- A Balaton-környéki települések az elmúlt években a botrányos beruházások híréből voltak hangosak, az önkormányzati választásokon pedig a Fidesz két szimbolikus településen (Keszthely és Tihany) elvesztette a polgármesteri széket és a település irányítását
- Míg 2019-ben a Fidesz a Balatonnál jobb eredményt ért el, mint országosan, addig idén az amúgy is gyengébb országos eredménye alatt szerepelt valamivel
- Darabszámra nagyjából ugyanannyi szavazója volt a kormánypártnak, mint öt éve, azonban a részvétel jelentősen magasabb volt, emiatt a párt visszaesése is magasabb 34 tóparti településen, mint országos szinten
- A Balaton mentén 2019-ben is magasabb volt az országosnál a részvétel, ahogy idén is, végső soron ez eredményezte a Fidesz relatíve rosszabb szereplését
- A Tisza Párt egyedül annyi szavazatot szerzett a Balaton partján, mint a 2022-ben összefogó hat párt együtt az előző EP-választáson, az összefogás pártjai a szavazóik majdnem kétharmadát elvesztették
- Továbbra is a Fidesz a Balaton-parti települések legnagyobb pártja, azonban míg országosan a gyengébb eredmény mellett is növelni tudták a szavazóik számát, addig a tóparton minimálisan csökkent a kapott szavazataik száma.

BEVEZETÉS

A rendszerváltás előtti évtizedek ikonikus helyszíne az Őrség. Vas megye délnyugati része a hatvanas évektől kezdve számos oda leköltöző vagy nyaralót vásárló értelmiséginek, művészeknek nyújtott olyan pontot, ahol nyugodtan, egy magas esztétikumú természeti környezetben dolgozhat. A terület népszerűségét csak növelte Moldova György 1974-es, *Az Őrség panasza* című szociográfiája.

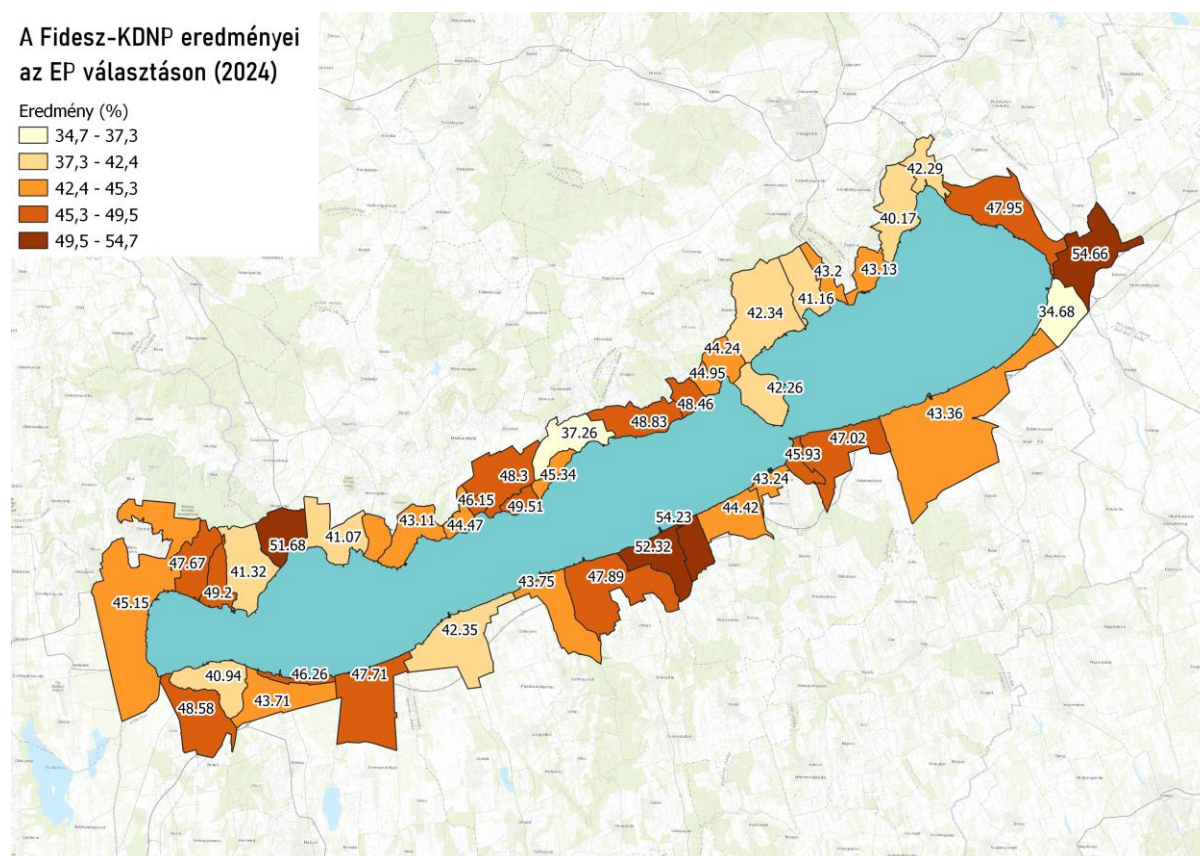
Napjainkban viszont az Őrség helyét átvette a Balaton, különösen a Balatonfelvidék. Mind a parton elterülő városok, mind a Káli-medence kisebb települései rendkívül felkapott üdülő- és lakóhelyekké váltak a 2010-es években, amit a COVID-járvány nyomán elterjedő hibrid munkavégzés csak felerősített. A költözők, nyaralóvásárlók pedig hasonló demográfiai csoportokból érkeznek, mint korábban az Őrségbe migrálók. Magasabb jövedelmű, jellemzően értelmiségi szakmát végző emberek, akik a nyaralójuk/kertesházuk nyugalmból is el tudják végezni a munkájukat.

Nem ők azonban az egyetlenek, akik szemet vetettek a Balatonra. A tó népszerűsége és az iránta megnövekedő kereslet természetesen vonzza a tőkét, a beruházásokat, a gazdasági elitet. Magyarországon ez sok esetben bizonyos fokig összefonódik a kormánypártokkal, tehát a politikai és a gazdasági elit között átfedés van. Az elmúlt években számos Balaton-menti település közléte a városban vagy községben megvalósuló nagyberuházások köré szerveződött. Elég a szántódi Balalandre, az egyes tihanyi és keszthelyi beruházásokra vagy a balatonvilágosi Club Aliga kikötőre gondolni. Ezeknek a beruházásoknak sok esetben már a híre elég volt ahhoz, hogy valamiféle civil ellenállás kezdjen létrejönni. Az önkormányzati választáson a Fidesznek érzékeny pont volt Keszthely elvesztése, hisz a városnak 1994 óta adott polgármestert, most pedig a 8 egyéni választókerületből csupán 1 olyan volt, amit a fideszes jelölt meg tudott nyerni. Szimbolikus vereséget szenvedett a Fidesz Tihanyban is, ahol se a leköszönő fideszes polgármester, se az általa támogatott jelölt nem tudott még a képviselő-testületbe se bejutni. A Republikon legújabb elemzése ennek kapcsán azt vizsgálja, hogy miként szerepelt a Fidesz az EP-választásokon, mennyire sikerült

becsatornázni Keszthelyen és a többi partmenti településen az ellenzéki pártoknak a társadalmi elégedetlenséget.

A FIDESZ A 2024-ES ÉS A 2019-ES EP VÁLASZTÁSOKON

Elemzésünk során a 43 Balaton-parti települést vizsgáltuk meg a Fidesz-KDNP pártszövetség országos szereplésének tükrében. A kormánypártok országosan 44,82 százalékos eredményt értek el az európai parlamenti választáson. A Balaton-parti településeken a Fidesz átlagosan a szavazatok 44,17 százalékát szerezte meg. Összességében tehát a pártszövetség nagyjából az országos eredményét hozta ezeken a településeken, alig több mint fél százalékponttal ért csak el rosszabb eredményt. Településre bontva a százalékos eredményeket az alábbi térkép mutatja:

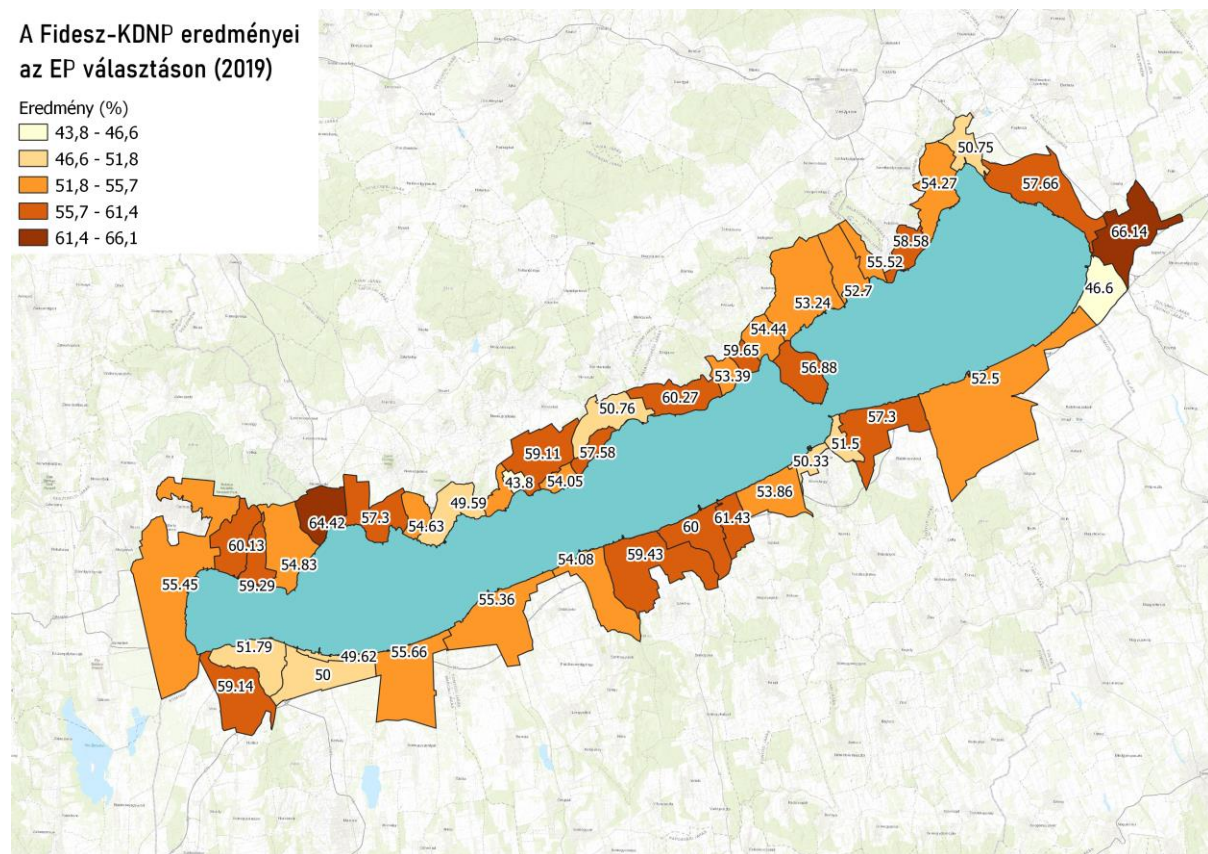

Néhány pozitív vagy negatív irányba kiugró eredményt leszámítva tehát a Fidesz minden településen a 40 és 50 százalék közötti sávban teljesített. Valamivel az országos eredménye felett teljesített viszont a Tisza Párt, amely átlagosan 31,47

százalékot ért el a partmenti városokban és községekben. Ez majdnem 2 százalékponttal jobb az országosan elért eredményüknél.

A Fidesz-KDNP Balaton-parti eredményei tehát nagyjából egybevágnak az országos eredményeikkel, továbbra is a Fidesz a Balaton legerősebb pártja (Balatonvilágos kivételével, ahol a Tisza 2,5 százalékpont különbséggel megverte a kormánypártot).

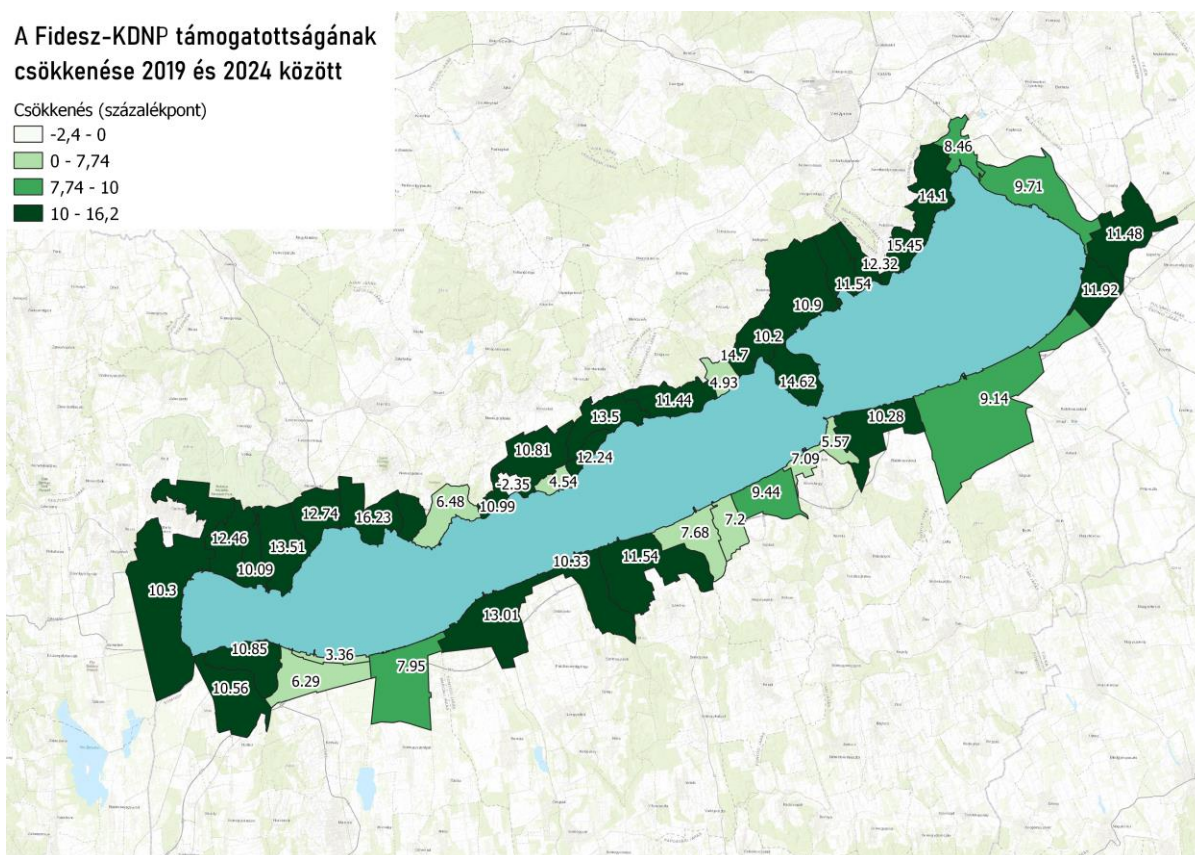
Ahhoz, hogy a Fidesz 2024-es szereplését jobban megértsük ezeken a településeken, elengedhetetlen, hogy megvizsgáljuk a 2019-es EP-választási eredményeiket is. Országosan 5 éve a pártszövetség 52,56 százalékot kapott, a Balaton-menti településeken leadott szavazatok 54,63 százalékát szerezte meg, azaz több mint 2 százalékponttal jobb eredményt ért el.

Ahogy a fenti térkép szemlélteti, különösen erősen szerepeltek a Balaton-felvidéken, ahol több településen megközelítették, sőt meg is haladták a 60 százalékot.

VÁLTOZÁS A PARTMENTI TELEPÜLÉSEK TÁMOGATOTTSÁGÁBAN

A Fidesz visszaesése tehát nagyobb volt a Balaton környékén (10,46 százalékpont), mint országosan (7,74 százalékpont), ahogy ezt a következő térkép is mutatja:

A Fidesz Balatonrendes kivételével minden településen vesztett relatív támogatottságából. Míg országosan az idei EP választáson 7,74 százalékponttal ért el rosszabb eredményt, mint 2019-ben, addig a 43 vizsgált településből 34-en ennél jobban csökkent a támogatottsága. Ezekből 29-en ráadásul több mint 10 százalékpontot vesztett az öt évvel korábbi eredményeihez képest, visszaesése tehát nagy.

Azt azonban fontos kiemelni, hogy ez a veszteség elsősorban nem a szavazók Fidesztől való elpártolásából következik. A Balaton-menti településeken a kormánypártok EP-listájára 2019-ben 31 739, míg 2024-ben 30 904 választópolgár szavazott. Ez tehát 5 év alatt mindössze 835 elvesztett szavazatot, ami a 2019-ben leadott Fidesz-voksok mindössze 2,5 százaléka. Az összes leadott szavazatot viszont körülbelül 12 500-zal növelte, ami nagyjából 21 százalékos növekedés 2019-hez képest.

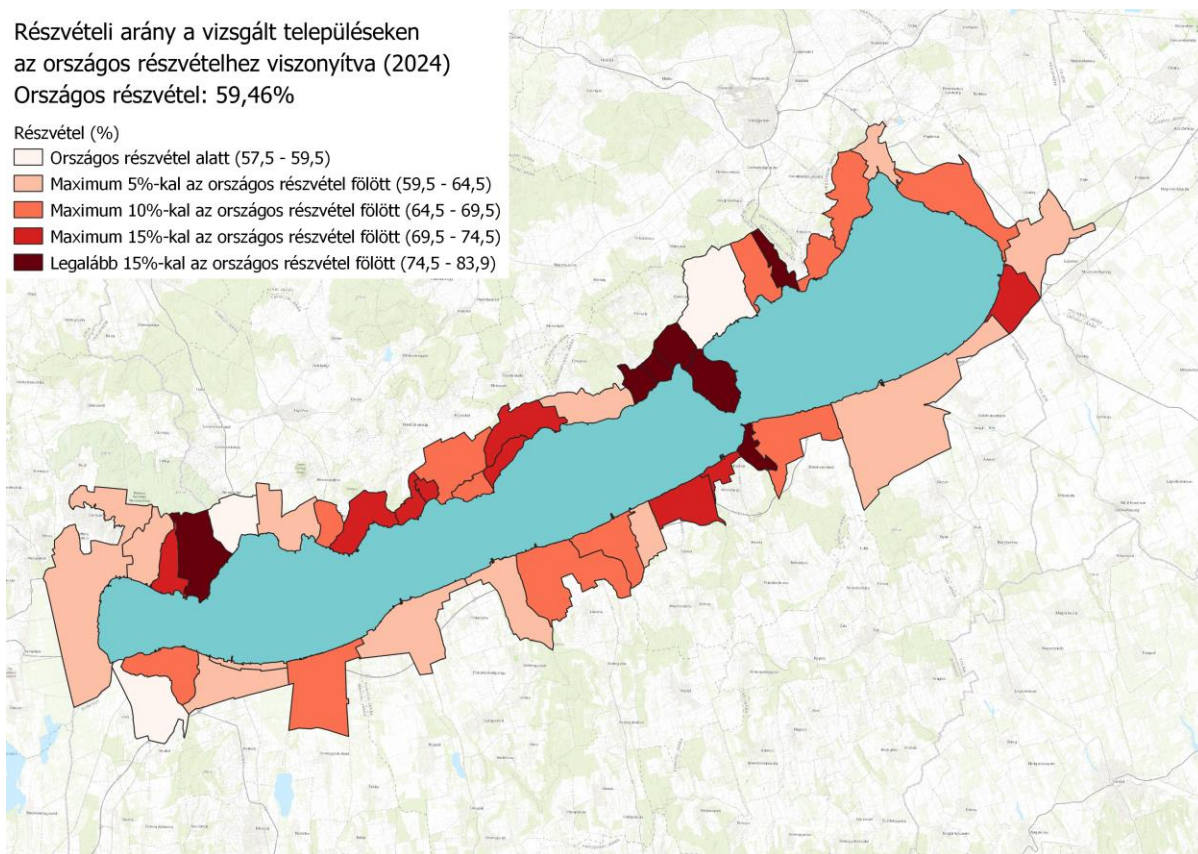
A Balaton-menti településeken egyébként is kiemelkedő a részvétel. Balatonfőkajár kivételével 2019-ben minden településen magasabb volt a részvétel, mint országosan. Ekkor Magyarországon a választópolgárok 43,58 százaléka vett részt az EP választáson, míg a tóparti településeken élő választók 50,64 százaléka.

A 43 vizsgált településből az idei EP választások során 28 olyan volt, ahol a részvétel legalább 5 százalékponttal meghaladta az országos részvételt (59,46 százalék), ebből pedig 16 település legalább 10 százalékponttal múlta felül ezt. Hozzá kell tenni, hogy ezen települések nagyrésze kisebb község, a nagyobb partmenti városokban (Siófok, Keszthely, Balatonfüred) a megjelentek aránya az országos szint körül mozgott. Mindössze 4 olyan település volt, ahol a választópolgárok arányaiban kevesebben mentek el szavazni, mint országosan, de egyik esetében sem volt elmaradásuk 2 százalékpontnál nagyobb.

Részvételi arány a vizsgált településeken az országos részvételhez viszonyítva (2024)
Országos részvétel: 59,46%

Részvétel (%)

- Országos részvétel alatt (57,5 - 59,5)
- Maximum 5%-kal az országos részvétel fölött (59,5 - 64,5)
- Maximum 10%-kal az országos részvétel fölött (64,5 - 69,5)
- Maximum 15%-kal az országos részvétel fölött (69,5 - 74,5)
- Legalább 15%-kal az országos részvétel fölött (74,5 - 83,9)

Összességében a 2024-es európai parlamenti választásokon a Balaton-menti települések lakóinak 63,71 százaléka voksolt valamilyen pártra, ami 4 százalékpontos különbséget jelent az országos részvételhez képest.

KONKLÚZIÓ

A Fidesz tehát nem gyengült a Balaton partján, legalábbis a szavazatok abszolút számát tekintve semmiképp. Relatív értelemben, viszont látványos visszaesést produkált ezeken a településeken, hisz míg saját szavazótáborát nem tudta növelni, addig az ellenzéki oldal tudott új választókat becsatornázni. Ez első sorban természetesen a Tisza Pártra igaz. Míg 2019-ben a hatpárti összefogás pártjaira összesen 23 078 szavazat érkezett, addig 2024-ben ugyanezek a pártok csupán 8443 szavazatot kaptak. A Tisza tehát a saját 22 972 szavazatával közel annyi voksot szerzett a tóparti településeken, mint az összefogás pártjai 5 évvel korábban. Ennek ellenére továbbra is a Fidesz a legnagyobb párt a Balatonon, az viszont kitűnik, hogy míg országosan a rosszabb relatív eredmény mellett is fel tudtak mutatni 200 000

új szavazót, addig a vizsgált 43 településen a kormánypárti szavazók száma nemhogy nőtt, de még minimálisan csökkent is.